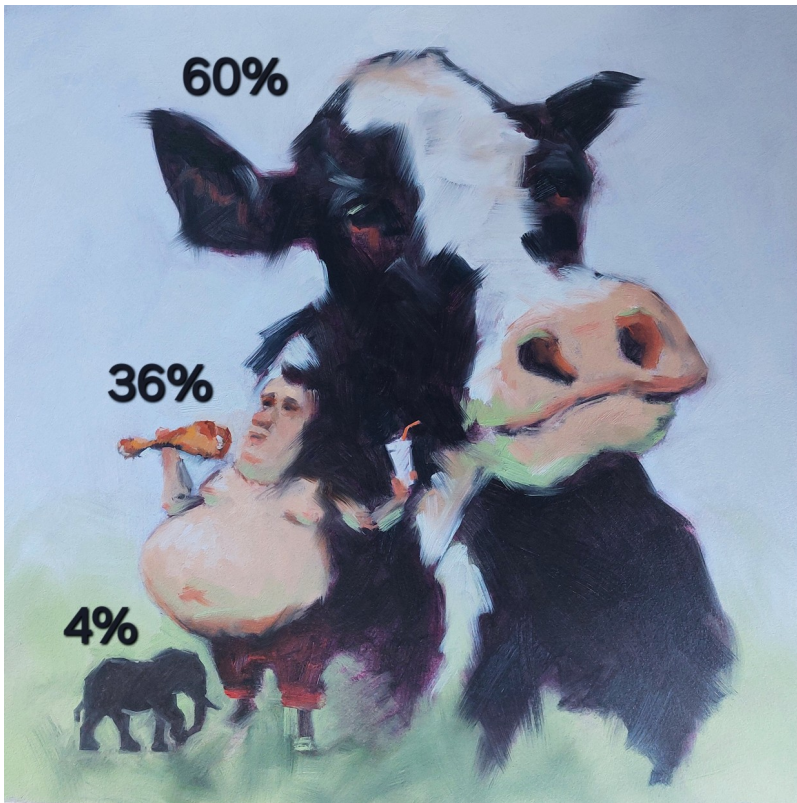


Een beter klimaat begint bij biodiversiteit

Wie werkt aan biodiversiteit en bodemgezondheid draagt bij aan een duurzame toekomst



Klimaatverandering krijgt veel aandacht, maar de biodiversiteitscrisis is minstens zo urgent. Ecoloog Ignas Heitkönig en biologische boer Sil Oostendorp bewijzen dat aandacht voor de natuur én praktische oplossingen hand in hand kunnen gaan. "We kunnen het tij keren, als we echt anders gaan denken en doen."

Een gezonde bodem, robuuste ecos ystemen, een verbonden samenleving: biodiversiteit is geen luxe, maar pure noodzaak. Toch raakt de natuur wereldwijd steeds verder in de verdrukking. Ecoloog Ignas Heitkönig en biologisch boer Sil Oostendorp zetten zich elk op hun eigen manier hiervoor in.

"Heel veel mensen onderschatten hoe ernstig het verlies van biodiversiteit is," zegt Ignas Heitkönig. Als Docent van het Jaar 2023 (Wageningen Universiteit) en medeoprichter van de Future For Nature Academy inspireert hij jongeren om natuur niet alleen te waarderen, maar ook actief te beschermen. "Nog maar vier procent van het gewicht van alle zoogdieren op aarde is wild. De rest is vernietigd en vervangen door een veelvoud van mensen, landbouwhuisdieren en onze gezelschapsdieren. Onze veestapel beslaat zelfs 60% van de totale biomassa op aarde. Dat laat zien hoe uit balans we zijn geraakt."

Heitkönig legt uit hoe biodiversiteit onlosmakelijk verbonden is met klimaatverandering. Het beschermen van de natuur is niet alleen een kwestie van het behoud van soorten, maar ook een manier om ons klimaat te stabiliseren. "Vrijwel alles wat je doet om biodiversiteit te beschermen, is ook goed voor het klimaat: betere bodems, meer koolstofopslag, gezondere ecosystemen," legt hij

uit. Zijn visie is duidelijk: als we natuurlijke processen leidend laten zijn in plaats van kunstmatig te sturen, kunnen we zowel de aarde als onszelf gezond houden.

Heitkönig pleit voor een radicale verandering in de landbouw, weg van intensieve veeteelt en terug naar kringlopen en diversiteit. "We kunnen onze bevolking voeden zonder de grootste exporteur van vlees te zijn. Dit zorgt voor minder landgebruik, minder ontbossing, meer ruimte voor natuur," zegt hij. Dit vereist echter een paradigmaverschuiving, een heel andere denkwijze, in hoe we over voedselproductie denken.

Regeneratieve benadering van de bodem

De term regeneratief wordt inmiddels gebruikt door verschillende branches in de agro-industrie waardoor de betekenis is verwaterd. Maar wat boer Sil ermee bedoelt, is heel helder. Op zijn biologische boerderij van 10 hectare laat Sil Oostendorp zien hoe landbouw op een andere manier kan. "Een gezonde bodem is de basis van alles," zegt Oostendorp, die al sinds 2012 werkt met vier werkpaarden in plaats van zware tractoren. Omdat hij graag met paarden werkt, maar ook omdat zij helpen de bodem luchtig en levend te houden. Iets wat cruciaal is voor gezonde gewassen en een vitale natuur.

Oostendorps aanpak verschilt radicaal van de traditionele landbouwmethoden die vaak zwaar leunen op chemische meststoffen en kunstmatige systemen. "Wat we echt missen in de landbouw, is zuurstof in de bodem," legt hij uit. Volgens Oostendorp moeten boeren begrijpen wat een plant écht nodig heeft — zuurstof, koolstof en zonlicht — in plaats van kunstmest.

Oostendorp werkt met eenvoudige maar effectieve technieken, zoals het meten van de brixwaarde van planten, wat aangeeft hoeveel suiker een plant produceert. "Hoe hoger de brixwaarde, hoe gezonder de plant," meent hij. "Net als bij mensen betekent dit dat de plant dan een sterkere afweer heeft tegen ziektes. En ze zijn ook smaakvoller," vertelt hij.

Gezonde bodems, meer biodiversiteit

De bodemgezondheid staat centraal in de filosofie van Sil Oostendorp. Zijn werkpaarden spelen daarbij een cruciale rol. Waar een tractor met lange sporen de bodem samenperst en zuurstof uit de grond haalt, zorgt de hoef van een paard voor een lichtere afdruk die de bodem rondom kan herstellen. Dit verschil is merkbaar, niet alleen voor de gewassen, maar ook voor de biodiversiteit op het land. "Ik beheer 5 procent van het Esgrondgebied hier in Drenthe. Onderzoek op mijn land laat zien dat maar liefst 38 procent van de regionaal voorkomende vogelsoorten zich thuisvoelt op dit kleine stukje grond," vertelt hij trots.

Oostendorp kiest ervoor om niet in conflict te gaan met conventionele boeren. Zijn benadering is er één van samenwerking, niet van verzet. "Ik probeer gangbare boeren niet te overtuigen om biologisch te worden, maar om gifvrij te gaan werken," zegt hij. Hij gelooft dat de verandering niet van bovenaf kan komen, maar van binnenuit, door boeren en consumenten bewust te maken van de impact van hun keuzes.

Samenwerken met de natuur

Zowel Ignas Heitkönig als Sil Oostendorp benadrukken het belang van betrokkenheid bij de natuur. Heitkönig roept jongeren op om hun liefde voor de natuur om te zetten in actie, en Oostendorp moedigt consumenten aan om meer verbinding te zoeken met de producten die ze kopen. "Eten is de basis van gezondheid," zegt Sil, en dat begint met het begrijpen van waar je voedsel vandaan komt. Hij levert niet alleen groen ten aan 350 gezinnen via een zelfoogsttuin, markt en boerderijwinkel, maar creëert een directe relatie tussen boer en consument, waarbij klanten actief betrokken worden bij het proces. "Als mensen zien hoe hun eten groeit, waarderen ze het meer," zegt hij.

Heitkönig en Oostendorp zijn het erover eens dat de toekomst van de landbouw en biodiversiteit niet ligt in exploitatie van het land, maar in samenwerking met land en natuur. Beiden tonen dat verandering mogelijk is, of je nu lesgeeft aan jongeren, op de barricades staat voor de natuur, of je handen in de aarde steekt om een regeneratief landbouwsysteem te creëren.

De kracht van kleine acties

"Het is niet altijd makkelijk om het verschil te maken," zegt Heitkönig. "Maar elke keer dat je iemand in je buurt vertelt over wat je doet, plant je een zaadje." Dit is de hoopvolle boodschap die zowel hij als Sil Oostendorp verspreid en. In een tijd waarin de wereld geconfronteerd wordt met de gevolgen van zowel klimaatverandering als biodiversiteitsverlies, is de oplossing misschien wel eenvoudiger dan we denken: door met kleine, maar betekenisvolle acties het grote verschil te maken.





Over Ignas Heitkönig

Ignas Heitkönig is universitair docent Wildlife Ecology and Conservation aan Wageningen University & Research. Hij werd in 2023 verkozen tot Docent van het Jaar. Hij is medeoprichter van de Future For Nature Academy, een platform dat jongeren inspireert om zich in te zetten voor natuurbescherming. Zijn onderzoek richt zich op de interactie tussen wilde dieren en hun leefomgeving, met bijzondere aandacht voor biodiversiteit.



Over Sil Oostendorp

Sil Oostendorp is biologisch boer en werkt sinds 2012 met werkpaarden in plaats van zware tractoren. Op zijn biologische boerderij van 10 hectare in Drenthe past hij regeneratieve landbouwmethoden toe. Hij levert groenten aan 350 gezinnen via een zelfoogsttuin, markt en boerderijwinkel. Zijn aanpak is gericht op het verbeteren van de bodemgezondheid en het stimuleren van biodiversiteit, wat resulteert in gezondere gewassen en een vitale natuur.

